

Vergaderjaar 2019–2020

30 821

Nationale veiligheid

A

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juni 2020

Als gevolg van de huidige economische omstandigheden tegen de achtergrond van de Covid19-uitbraak kan het risico toenemen dat ondernemingen te maken krijgen met ongewenste overnames of investeringen. Bij overnames of investeringen in aanbieders van de vitale processen of bij bepaalde ondernemingen die actief zijn op het gebied van hoogwaardige sensitieve technologie, kunnen er risico's optreden voor onze nationale veiligheid. Dit wordt ook gesignaleerd door de Europese Commissie. De Commissie roept haar lidstaten op alert te zijn en waar mogelijk op te treden tegen onwenselijke marktontwikkelingen, zoals het voorkomen van strategische afhankelijkheden of onderbreking van de vitale processen.¹ Het kabinet spant zich in door ondernemingen te beschermen tegen ongewenste overnames en investeringen wanneer de borging van onze nationale veiligheid hiertoe aanleiding geeft.

Aanvullende maatregel binnen het stelsel van investeringstoetsing

Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, dat het kabinet aanvullende stappen neemt binnen het stelsel van investeringstoetsing. De Tweede Kamer is over het voornemen voor de ontwikkeling van dit stelsel op 11 november 2019 geïnformeerd middels de Kamerbrief Investeringsstoets op risico's voor de nationale veiligheid [Kamerstuk 30 821, nr. 97]. Met dit stelsel van investeringstoetsing breidt het kabinet haar instrumentarium voor het tegengaan van ongewenste overnames en investeringen verder uit. De wettelijke grondslag voor dit stelsel is op dit moment in voorbereiding en

¹ MEDEDELING VAN DE COMMISSIE – Gecoördineerde economische respons op de uitbraak van Covid-19 – COM(2020) 112, 13/3/2020; paragraaf 2, vierde alinea en de daarin aangekondigde aanwijzingen: COMMUNICATION FROM THE COMMISSION – Guidance to the Member States concerning foreign direct investment and free movement of capital from third countries, and the protection of Europe's strategic assets, ahead of the application of Regulation (EU) 2019/452 (FDI Screening Regulation), C(2020) 1981, 25/3/2020.

gaat specifiek toezien op het mitigeren van risico's voor de nationale veiligheid bij overnames en investeringen binnen het toepassingsbereik van de toets. Het gaat hier om het voorkomen van de volgende risico's: (i) aantasting van de continuïteit van de vitale processen; (ii) de aantasting van de integriteit en exclusiviteit van kennis en informatie die verbonden is aan vitale processen en hoogwaardige sensitieve technologie; en (iii) het ontstaan van strategische afhankelijkheden².

Het kabinet is voornemens een deel van het wettelijke kader voor het stelsel van investeringstoetsing met terugwerkende kracht in te voeren vanaf de formele peildatum 2 juni 2020. Het opnemen van de peildatum 2 juni 2020 in de toekomstige wet heeft tot gevolg dat na inwerkingtreding van de wet, overnames en investeringen die vanaf 2 juni 2020 zijn gedaan, met terugwerkende kracht getoetst kunnen worden wanneer daar vanuit de bescherming van onze nationale veiligheid aanleiding voor is. Daardoor wordt het tevens mogelijk om strategisch (ontduikings)gedrag van ondernemingen of investeerders te voorkomen.

Uitgangspunten bij het met terugwerkende kracht toetsen van overnames en investeringen

Door het opnemen van de peildatum 2 juni 2020 in de wet kan de bevoegde Minister na inwerkingtreding van de wet besluiten een reeds gedane overname of investering ex post te toetsen op risico's voor de nationale veiligheid, wanneer deze binnen het toepassingsbereik valt. Het toepassingsbereik van dit wettelijk toetsingskader is tweeledig:

- (i) aanbieders van vitale processen en vitale infrastructuur. Bepaalde processen zijn zo essentieel voor de Nederlandse samenleving dat uitval of verstoring leidt tot ernstige maatschappelijke ontwrichting en een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid. Deze processen vormen gezamenlijk de Nederlandse vitale infrastructuur.³ Overnames van en investeringen in ondernemingen die essentieel zijn voor de continuïteit van de vitale processen zullen getoetst worden op risico's voor de nationale veiligheid.
- (ii) ondernemingen die actief zijn op het gebied van hoogwaardige sensitieve technologie. De reeds bestaande multilaterale kaders voor exportcontrole op de uitvoer en overdracht van strategische goederen (goederen met een militaire of dual-use toepassing) vormen hierbij het uitgangspunt. Overnames van en investeringen in ondernemingen die actief zijn op het gebied van hoogwaardige sensitieve technologie en daarmee onderworpen zijn aan het exportcontroleregime zullen getoetst worden op risico's voor de nationale veiligheid.

Als gevolg van de terugwerkende kracht tot de peildatum kan het deel van de wet dat betrekking heeft op het toetsingskader en de procedure van beoordeling alsnog worden toegepast op overnames en investeringen in de hierboven geschetste ondernemingen, die zijn gedaan in de periode tussen 2 juni 2020 en de inwerkingtreding van de wet. Bij de uitvoering van de toetsing houdt de bevoegde Minister onder meer rekening met een aantal beoordelingscriteria, zoals de eigendomsstructuur en -verhoudingen van de investeerder, informatieverstrekking over voorgenomen overname of investering en de staat van dienst van de investeerder. De beoordelingscriteria bij de toetsing zullen in hoge mate

² Hierbij kan gedacht worden aan een overname of investering die ertoe leidt dat Nederland op enig moment door een derde land (politiek) onder druk kan worden gezet waardoor de democratische rechtsorde kan worden ondermijnd of een vitaal proces ontregeld kan raken.

³ Meer informatie over de vitale infrastructuur is te vinden op www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur. Het volledige overzicht van de vitale processen staat op www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur/overzicht-vitale-processen.

vergelijkbaar zijn met de beoordelingscriteria zoals opgenomen in het wetsvoorstel Ongewenste Zeggenschap Telecommunicatie.

Indien uit de toetsingsprocedure volgt dat er door de overname of investering sprake is van risico's voor de nationale veiligheid, kan de bevoegde Minister overgaan tot het inzetten van mitigerende maatregelen. De overname of investering kan aan aanvullende voorwaarden onderworpen worden, zoals het aanwijzen van vertrouwensfuncties binnen de onderneming of het verstrekken van een (octrooi)licentie op bepaalde know how om de kennis of technologie beschikbaar te houden voor Nederlandse vitale processen. In het uiterste geval, wanneer de bescherming van onze nationale veiligheid daarom vraagt, kan de investering worden teruggedraaid.

Het wetsvoorstel voor het stelsel van investeringstoetsing op risico's voor de nationale veiligheid is op dit moment met spoed in voorbereiding. Dat betekent dat hoge prioriteit wordt gegeven aan het spoedig doorlopen van de verschillende uitvoerings- en handhavingstoetsen, adviezen en de internetconsultatie, in aanloop naar het aanbieden van het wetsvoorstel aan uw Kamer in het vierde kwartaal van 2020. Tegelijkertijd is het noodzakelijk recht te doen aan de belangen van Nederlandse ondernemingen en van investeerders door een zorgvuldig wetgevingsproces te volgen. Bij het in internetconsultatie gaan van het wetsvoorstel met de memorie van toelichting, zullen het hierboven geschetste toepassingsbereik, de beoordelingscriteria en de mitigerende maatregelen verder toegelicht worden.

De peildatum 2 juni 2020 zal in het wetsvoorstel voor het stelsel van investeringstoetsing worden opgenomen. Dit betekent dat overnames van en investeringen in ondernemingen die aanbieder zijn van de vitale processen en vitale infrastructuur, of die actief zijn op het gebied van hoogwaardige sensitieve technologie en die onderworpen zijn aan de wettelijke kaders voor exportcontrole, alsnog getoetst kunnen worden op risico's voor de nationale veiligheid.

Het opnemen van de peildatum is een proportioneel middel om ongewenste overnames en investeringen en strategisch (ontduikings)gedrag te voorkomen tegen de achtergrond van de Covid19-uitbraak, wanneer deze gevolgen hebben voor de nationale veiligheid. Er is sprake van enige onzekerheid voor ondernemingen en investeerders, maar deze is beperkt doordat de terugkijktermijn een afgebakende periode beslaat en het toepassingsbereik consistent is met door het kabinet eerder gecommuniceerde toepassingsbereik.⁴ Het met terugwerkende kracht toetsen van overnames en investeringen is een krachtig middel, waar naar verwachting een afschrikwekkend effect van zal uitgaan. Het zal met terughoudendheid worden toegepast, zodat het ingrijpen in private zeggenschaps- en eigendomsverhoudingen proportioneel zal zijn.

Met het stelsel van investeringstoetsing vergroot het kabinet haar handelingsperspectief bij het tegengaan van ongewenste overnames en investeringen. Het stelsel vormt een aanvulling op de bestaande sectorale investeringstoetsen voor de gassector en de elektriciteitssector. Het wetsvoorstel Ongewenste Zeggenschap Telecommunicatie is op 19 mei

⁴ Kamerbrief Investeringsstoets op risico's voor de nationale veiligheid. Kamerstuk 30 821, nr. 97.

2020 door uw Kamer aangenomen. Hierbij blijft nadrukkelijk het uitgangspunt dat alleen de bescherming van onze nationale veiligheid aanleiding is voor het toetsen van overnames en investeringen.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes